

Dr. Lau Schulpen

Pijnlijke bezuinigingen ontwikkelingswerk. Wat nu?

Diversifiëren of een beroep doen
op de donateur?

HH *Door Hans Hulst*
08-10-2026

Wetenschap Analyse

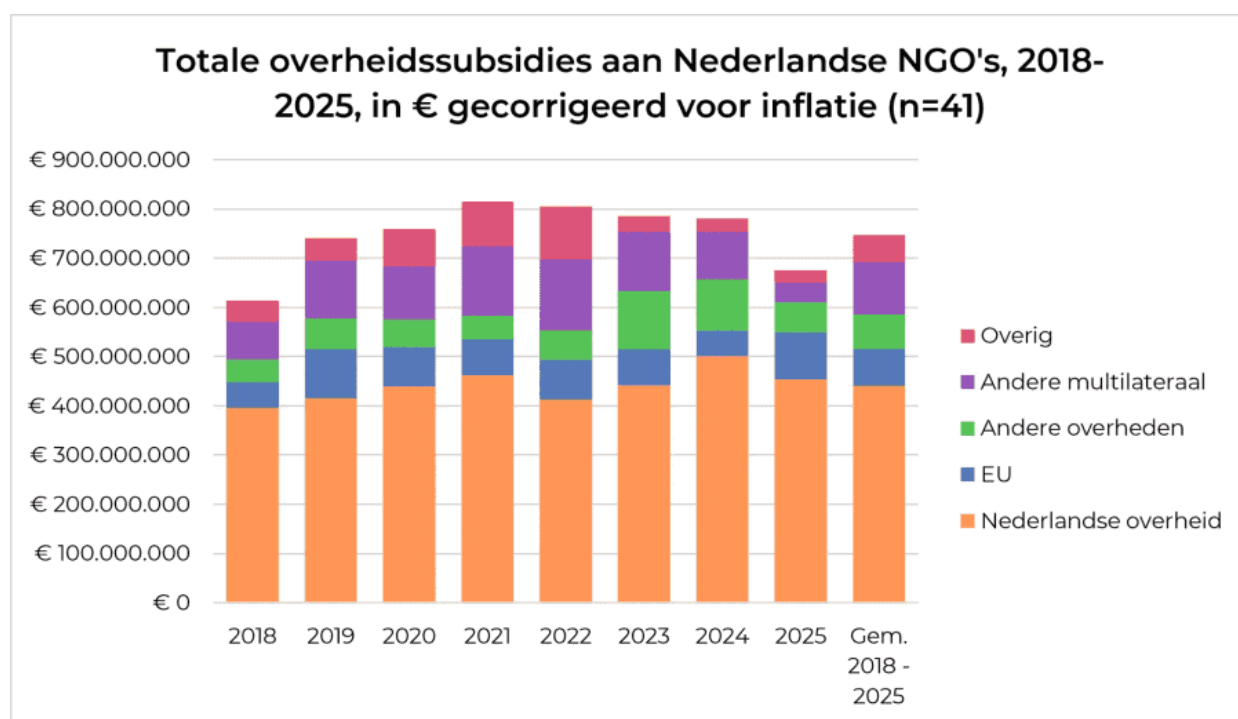
De grootste pijn van de bezuinigingen op subsidies voor ontwikkelingswerk moet nog komen, denkt dr. Lau Schulpen (Radboud Universiteit). Hij onderzoekt de jaarverslagen van meer dan achthonderd goede doelen in de CBF-database. ‘De kans dat organisaties het verlies kunnen compenseren, acht ik klein.’

In samenwerking met het CBF, de toezichthouder op goede doelen, analyseert dr. Lau Schulpen (Radboud Universiteit) jaarlijks meer dan 800 jaarverslagen in de CBF-database. De belangrijkste trends worden vervolgens geduid in de State of the Sector-analyse. Ook houdt Schulpen de Goede Doelen Index bij, die uitdrukt hoe de maatschappelijke bijdrage en financiële gezondheid van de goededoelensector zich door de jaren heen ontwikkelt.

Alleen maar slechter

Zo nam Schulpen ook de ontwikkelingsorganisaties die subsidie ontvangen van Nederlandse en niet-Nederlandse overheden nader onder de loep. Zijn analyse over 2023 en 2024 vulde hij recent aan met een eerste blik op de jaarverslagen over 2025 van 41 ontwikkelingsorganisaties.

De trends zien er niet goed uit. Zowel in 2023, als in 2024 en 2025 zijn de subsidies voor ontwikkelingsorganisaties gedaald. In absolute zin daalden de totale overheidssubsidies in 2025 in vergelijking met het jaar daarvoor van 836 naar 715 miljoen euro. De daling is niet alleen toe te schrijven aan de Nederlandse overheid. Vergeleken met 2024 kregen de Nederlandse NGO's in 2025 weliswaar ruim €63 miljoen minder uit Den Haag, maar ze verloren ook bijna €43 miljoen van niet-Nederlandse overheden en nog eens €57 miljoen van (andere) multilaterale organisaties.

Dalende trend

‘Fascinerend is dat eigenlijk alleen vanuit de EU de bijdragen stijgen’, zegt Schulpen. ‘Maar dat compenseert het verlies uit andere bronnen niet. De bijdragen van internationale overheden en multilaterale subsidies gingen in 2025 met 100 miljoen euro achteruit. Dat zie ik de komende jaren eerlijk gezegd alleen maar slechter worden.’

Diversifiëren of een beroep op de donateur?

Volgens de wetenschapper zal dit bij subsidie ontvangende organisaties tot een zoektocht naar alternatieven gaan leiden. ‘Dat voornemen zie je al terug in de jaarverslagen. Men wil de inkomsten diversifiëren. Met alle respect, dat nemen ze zich al veertig jaar voor.’

Een probleem bij diversifiëren is dat Nederlandse NGO's het in dit opzicht eigenlijk al heel goed doen. De inkomsten van 41 ontwikkelingsorganisaties over 2025 zijn al diverser dan die van de gemiddelde maatschappelijke subsidie ontvangende organisatie. Dat kun je in de State of the Sector zien aan de spreidingsindex. Er is weinig speelruimte. Schulpen ziet bovendien bedrijven niet in het inkomstengat springen. 'Ze zijn wel belangrijker geworden, maar het bedrijfsleven blijft een relatief kleine speler', zegt hij.

Uiteindelijk komen goede doelen dan toch uit bij donateurs. KlaasJan Baas, woordvoerder van Stichting ZOA (van noodhulp tot wederopbouw): 'Toen ik acht jaar terug bij ZOA begon, kwam 80% van ons budget van overheden. In 2025 was dit gezakt naar 67%. Dat komt niet alleen omdat de overheidsbijdragen dalen, maar door een substantiële stijging van particuliere donaties.'

Trouwe achterban

Recent heeft ZOA een beroep gedaan op haar achterban om de financiële klap van de bezuinigingen op te vangen. 'Wij zien de donaties toenemen', zegt hij. 'Dat heeft ermee te maken dat onze achterban trouw is en geëngageerd aan ons werk. Als christelijke organisatie onderhouden we een goede band met onze achterban. Als wij vragen om een extra stapje te zetten, gebeurt dat vaak ook.'

Dat kan even helpen, denkt Lau Schulpen, maar veel rek zit er niet in de particuliere donaties. 'Een studie als Geven in Nederland van de VU laat zien dat er los van nalatenschappen geen enorme groei zit in de donaties van het grote publiek', zegt hij. 'De kans dat organisaties het verlies kunnen compenseren acht ik dan ook klein.'

Fusies en heroverwegen missie

Reorganisaties en ontslagen zijn dan het logische gevolg, aldus Schulpen. Die indruk deelt Liana Hoornweg, directeur van de koepel voor ontwikkelingsorganisaties Partos. Zij zag dat organisaties die hun projectfinanciering in 2025 zagen aflopen zijn gaan afslanken. 'Grote ingrepen waren onontkoombaar', zegt zij. 'Er zijn heel veel ontslagen gevallen. Ongeveer een derde van onze leden heeft moeten reorganiseren. Er is vrijwel geen organisatie ongeschonden uit de strijd gekomen.'

Slachtoffers bezuinigingsdrift

Bij noodhulporganisatie ZOA zien ze toch vooral de slachtoffers van de Nederlandse en de internationale bezuinigingsdrift, zegt woordvoerder KlaasJan Baas. Hij was recent nog in een vluchtelingenkamp in Oeganda en is geschrokken van wat hij daar zag.

‘Wegens de teruglopende subsidies zijn veel NGO’s uit de kampen weggetrokken’, zegt hij. ‘We zien de omstandigheden verslechteren. VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR en WFP (World Food Program) hebben hun voedselrantsoenen enorm afgebouwd. De criteria zijn verscherpt, waardoor er bijna geen basisvoorzieningen meer zijn. Het gevolg van deze schaarste is dat de criminaliteit in zo’n kamp toeneemt.’

Ook in Jeme
'Dat land zit
veel buitenla
vergeten doe
werken aan
en geld verdi

Baas hoorde
impact is van

14 miljoen e

Een groep w
menselijke t
subsidiepot
2030.

Voor wat de
centrale fina
miljard naar
de toekomst
als alliantie
voor ontwik

'Er is heel ve
herstellen.'

t', zegt Baas.
n, terwijl
zich
ampen te
verbouwen

precies de

ging om de
rikaanse
de 2025-

g komen. De
% van 1,5
schulpen in
niet meer
budget

ijker dan

KlaasJan Baas van ZOA in Oeganda

Lichtpuntes: dialoog terug & wat extra geld

Ondanks alle sombere berichten ziet zij echter ook een kleine opsteker. Tijdens het Kabinet Schoof was het vrijwel onmogelijk om te lobbyen bij Minister Klever 'die niets wilde'. Het waren dan ook twee nare jaren. De nieuwe minister – Sjoerd Sjoerdsma (D66) – blijkt echter van goede wil. Hij zat in april aan tafel met 60 ontwikkelingsorganisaties. Hoornweg: 'Dat gesprek is er twee jaar niet geweest.'

Minister Sjoerd Sjoerdsma (D66)

In de nieuwe begroting van het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp voegt Sjoerdsma bovendien de daad bij het woord. Er komt de komende drie jaar 1,1 miljard bij, al gaat veel daarvan naar niet-militaire steun aan Oekraïne en wordt de kasschuif gebruikt om in te teren op toekomstige begrotingen. 'We zijn er blij mee, natuurlijk', zegt Klaasjan Baas. 'Maar feit blijft dat slechts een kwart van de bezuinigingen van het vorige kabinet wordt goedgeemaakt. Bovendien blijft Nederland ver onder de internationale norm van 0,7% procent van het bruto nationaal inkomen voor officiële ontwikkelingshulp. De vlag kan nog niet uit.'

Dit artikel – het eerste in een korte reeks – is tot stand gekomen met steun van het CBF.

Onderzoek helpt CBF bij toezicht op goede doelen

Onderzoek is een kerntaak voor het CBF, zegt Gerjob Lootens, die zich bij de toezichthouder richt op onderzoek en ontwikkeling. 'Inzicht helpt ons immers om goede toezichtvragen te stellen. Bovendien kunnen we vanuit onze data en kennis van de sector het maatschappelijke debat voeden met feiten. Daarom is de samenwerking met de Radboud Universiteit in het State of the Sector-onderzoek belangrijk.'

Goede doelen zijn essentieel voor de samenleving om twee redenen, stelt Lootens. Zij maken de samenleving beter door het werk dat zij verrichten voor maatschappelijke missies en zij vormen mede de samenleving doordat zij mensen met elkaar verbinden rondom die doelstellingen. Lootens: 'In het State of the Sector-onderzoek brengen we die maatschappelijke bijdrage van goede doelen in kaart. Bovendien kijkt het onderzoek naar de financiële gezondheid van de sector om ook op lange termijn zijn goede werk te kunnen blijven doen.'

[Bekijk hier alle State of the Sector-onderzoeken.](#)

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in